

való közvetlen kapcsolata tükröződik, másfelől a nevek így szolgálják és tükrözik az írói stílust, amelyet B. PANKIN a következő szavakkal jellemez: „Az elbeszélések nyelve művészileg igen kifejező, jóllehet Suksin kifejezőeszközei szokatlanul szerények, igénytelenek, mind az élő beszéd arzenáljából származnak.” (Szovjet Irodalom. 1976/12. 184.)

CSIGE KATALIN

ÓZD KÖRNYÉKI SZARVASMARHANEVEK

1982-ben az Ózd városához tartozó Uraj és Szentsimon hajdani önálló községekben, továbbá az ekkorra Hangannyal összevont Kissikátorban, valamint Domaházán 383 szarvasmarhát tartottak egyéni tulajdonban. A termelőszövetkezetekben már nemigen adnak nevet a teheneknek, s ez a szokás terjed a magángazdaságokban is, ahol egyelőre a hízóállatoknak nincs nevük, mert ezek úgymint eladásra, levágásra kerülnek. Így a vizsgált területen 32 szarvasmarhát nem neveznek névvel, amelyeknek többsége növendékibika, de akad közöttük néhány tehén is. A többi 351 nevet viselő jószág névgyakorisági sorrendje a következő.

1. Rózsa	41	11,7%	27--36. Baba	2	0,6%
2. Szegfű	40	11,4	Bazsar	2	
3. Gyöngyi	37	10,6	Cinke	2	
4. Piros	26	7,4	Füge	2	
5. Cifra	25	7,1	Gyémánt	2	
6. Bimbó	19	5,4	Kedves	2	
7. Virág	12	3,4	Rigó	2	
8-9. Citrom	8	2,3	Rózsi	2	
Kati	8		Szajkó	2	
10. Cukor	7	2,0	Zsemle	2	
11-13. Gerle	6	1,8	37--76. Babi	1	0,3
Ibolya	6		Blanka	1	
Tiglic	6		Bokros	1	
14-16. Csöpi	5	1,4	Bolygó	1	
Kicsiny	5		Böske	1	
Viola	5		Cimer	1	
17-21. Galamb	4	1,1	Csecse	1	
Kató	4		Daru	1	
Manci	4		Faros	1	
Narancs	4		Göndör	1	
Tündér	4		Hajnal	1	
22-26. Árva	3	0,9	Jámbor	1	
Bözsi	3		Julis	1	
Kicsi	3		Kává	1	
Mandula	3		Király	1	
Pipacs	3		Kövér	1	
			Krisztina	1	

37--76. Liza	1	0,3%	37--76. Piri	1	0,3%
Magdus	1		Pirike	1	
Máltyu	1		Rezeda	1	
Mályva	1		Ripa	1	
Marcsa	1		Rozi	1	
Marian	1		Sándor /bika/	1	
Matil	1		Szemes	1	
Mici	1		Szili	1	
Mogyoró	1		Teri	1	
Olga	1		Vilma	1	
Panni	1		Zsudi	1	
			Zsuzsi	1	

Azt hihetnénk, hogy ahol legtöbb az elnevezett állat, ott jut a legtöbb elnevezés egy-egy névre. Nem egészen így van! A legkisebb állatlétszámú Urajban közel ugyanolyan nagy egy név terhelése /3,0/, mint a legnagyobb létszámú Domaházán /3,4/. Az egyes települések között nincs nagy névhasználati különbség. A gyakoribb nevek mindegyike megtalálható mindenütt, a ritkébbak között van olyan azonban, amelyik csak egy vagy egy-két településen használatos. Jellegzetes név Urajban a Gyöngyi, Piros és Mandula; Szentsimonban a Tigline /a tengelice helyi neve/; Kis-sikátorban a Szegfű, Bimbó, Tündér; Domaházán pedig a Rózsa, Citrom, Kati, Cukor, Gerle, Ibolya, Csöpi, Galamb, Kató, Narancs.

Az egyes gazdaságoknak is van különös névhasználatuk. Urajon Kónya Bálint három tehene: Piros, Rózsa, Bimbó; Manor Jánosé: Piros, Rózsa, Szegfű. A Piros és Rózsa meg a Rózsa és Bimbó névpárosítás mindenütt előfordul többször is. Domaházán Holló V. Istvánné két tehene: Narancs, Citrom. Szentsimonban két gazdánál is alliterálnak a nevek: Cifra, Citrom és Panni, Piros -- magán-tehenészetben ez másutt nem fordul elő. Sok gazdának két azonos nevű jószáguk is van. Domaházán Kisbenedek K. Bélának több tehene között két Cifra, Virág Jánosnak két Cukor, Elek Cs. Bálintnak két Rózsa nevű van. Ugyanitt Ortó Sándornak csak két tehene van, s mindkettő Rózsa, Orosz Jánosnak pedig mindkettő Cifra nevű.

Megállapíthatjuk, hogy Ózd környékén még 1982-ben a hagyományos szarvasmarhaneveket sikerült összegyűjteni, bár itt is változnak a szokások, és a közreadottak között is akadnak újak, manapság divatosak. Ezek elsősorban a női nevek között találhatók, s közülük meglepően sok a Gyöngyi. Talán nem is női névként használatos, hanem a régi Gyöngyös újszerű becézése.

CSIKÁSZ ZOLTÁN és HAJDÚ MIHÁLY